

Ve své práci se zabývám problematikou dědických titulů a úpravou dědického práva s ní související. Úvodní část se věnuje základním pojmům a pramenům dědického práva a dále je práce chronologicky řazena od úpravy dědického práva v letech minulých, počínaje Obecným zákoníkem občanským, který je dnes velmi často diskutován v souvislosti s přijetím nového znění občanského zákoníku, jehož inspirací byl právě tento Rakouský kodex občanského práva, přes stávající platnou úpravu, až po pohled do budoucna se zaměřením na připravovaný nový kodex občanského práva.

V kapitole týkající se Obecného občanského zákoníku jsem se snažil nastínit jeho zásadní význam a odkaz do budoucna, když vedle dvou známých a dnes s úpravami stále platných dědických titulů, jakými je dědění podle závěti a zákonná dědická posloupnost, popisuji též další dědické tituly a dědické instituce dnes již téměř neznámé, jakými byla zejména dědická smlouva, odkaz a darování na případ smrti. Dále se v této kapitole zaměřuji na rozdíl a změny v institutech dědického práva podle původní a dnešní právní úpravy. V rámci historické úpravy navazuji na zmíněnou kapitolu úpravou v druhé polovině dvacátého století, kde se zabývám především občanským zákoníkem z roku 1950, který zásadním způsobem zasáhl do vývoje občanského práva na našem území, když z velké míry omezil pořizovací volnost zůstavitele, zrušil dědický titul dědické smlouvy, zakázal společnou závěť manželů, ale zejména změnil původní praxi nabývání dědictví jeho odevzdáním, když stanovil okamžik jeho nabytí smrtí zůstavitele. Dále se zabývám občanským zákoníkem z roku 1964 v jeho původním znění, které dále omezovalo zůstavitele při posledních pořízeních, zrušilo institut vydědění, některé formy závětí a rovněž tak omezilo zákonnou dědickou posloupnost rozdělením do pouhých třech dědických skupin. Od účinnosti tohoto zákona až dodnes jsou dědickými tituly pouze zákon a závěť. Navazuji další kapitolou, která se týká novely občanského zákoníku provedené v roce 1983, která obnovila institut vydědění a započtení na dědický podíl. Následují dvě kapitoly týkající se novelizací po pádu komunismu v devadesátých letech, jejichž hlavním přínosem bylo přizpůsobení občanského zákoníku demokratické společnosti. Rozšířena tak byla úprava závětí, zejména jejich forem, vydědění, rozšířen okruh zákonných dědických skupin. Novelty občanského zákoníku po roce 1993 reagovaly zejména na

změny subsidiárních zákonů, především na změnu vlastnického práva manželů a uznání registrovaného partnerství.

Těžiště mé práce tvoří třetí kapitola, ve které jsem se zaměřil na dva základní a v současnosti v naší právní úpravě platné dědické tituly. Na rozdíl od občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., který upravuje na prvním místě dědění ze zákona a následně dědění ze závěti, jsem ve své práci tuto chronologii zaměnil ve prospěch závěti, která má v dědickém právu přednost před děděním ze zákona. V prvé řadě se tedy zabývám dědickým titulem závěti, jejími náležitostmi, platností, jejími jednotlivými formami a dalšími otázkami, které se závětní dědickou posloupností souvisejí a kterými jsou např. nároky kladené na svědky závěti, další úřední osoby, nepřipustnost podmínek v závěti a které za takové zákon považuje, dále pak právy potomků, vyděděním a jeho stávající úpravou. Tuto část práce uzavírá centrální evidence závětí vedená notářskou komorou. Druhým dědickým titulem, který je dnes upraven je zákonná dědická posloupnost, které věnuji následující část rigorózní práce. Zabývám se popisem čtyř dědických skupin, dědici, kteří jsou oprávněni v té či oné dědické skupině dědit s poukázáním na hlavní problémy týkající se výkladu.

Kratičká kapitola je pak věnována dědickému titulu dědické smlouvy a jejímu postavení a významu v minulosti a možné úpravě v novém občanském zákoníku.

V závěru práce se věnuji úpravě dědického práva a zejména pak úpravě dědických titulu *de lege ferenda* v návrhu nového občanského zákoníku. Po úvodní kapitole týkající se systematiky nového kodexu, který již upřednostňuje závět před zákonem i v chronologii jeho řazení, blíže popisují jednotlivé dědické tituly, které hodlá nový občanský zákoník upravit. Jsou jimi závěť, nově dědická smlouva a zákonná dědická posloupnost. Blíže se též zabývám dalším obnoveným institutem dědického práva, a to odkazem. V neposlední radě též pojednávám o navrhované úpravě týkající se nepominutelných dědiců a vydědění.

Ve své práci jsem čerpal z rozsáhlé literatury počínaje základními učebnicemi občanského práva, přes několikeré vydání komentářů k občanskému zákoníku, ať už současných či komentářů k jednotlivým historickým úpravám, publikací věnovaných přímo dědickému právu, zákonů a podzákoných předpisů, které s otázkou dědického práva souvisí, ze soudní

judikatury, z přednášek věnovaných dědickému právu pod vedení předsedů senátu Nejvyššího soudu ČR pánů JUDr. Lubomíra Drápala a JUDr. Romana Fialy, ale i jiných kterých jsem se osobně účastnil v souvislosti se svou praxí notářského koncipienta, až po své osobní zkušenosti s touto problematikou získané v rámci mé pracovní činnosti.

Přeji si, aby tato důležitá oblast práva byla do budoucna kvalitně, odborně a s co největší pečlivostí zpracována a její účinnost a právní jistota byla co nejdélejší, neboť oblast dědického práva, se dotýká, ať již chceme či nikoliv, každého z nás.

Touto svou prací jsem chtěl zejména přispět ke komplexnímu a úplnému pokrytí dané problematiky, aby tak tato rigorózní práce mohla jejím čtenářům odkrýt základy práva dědických titulů a mohla mu být též nápomocna při řešení otázek týkajících se tohoto dědického institutu.